

הנודר מן המבושל

פרק ששי נדרים

עין משפט נר מצוה

י' א מיי פ"ט מהל'
נדרים הלכה די סגמ
לאון רמב"ם טו"ש י"ד
למנו ד"ו טע"ף י"ג:
י"ד ב מיי שם טו"ש שם
צה"ג:
י"ז ג מיי שם טו"ש שם
סע"ף טו:
י"ח ד מיי שם טו"ש שם
סע"ף פ'
י"ז ה מיי טו"ש שם
סע"ף ט'
י"ח ו מיי שם ה"י י'
טו"ש שם סע"ף י'
י"ב ח ט מיי שם הלכה
י"ה טו"ש שם סע"ף
פ':

מוסף רש"י

בקפלוטות. כרמי (ביצה)
י"ד ע"ז (לח).

תוספות

מהם ועד נשמעין אשם
אשם אוקר שאל יאל בשר
עד זמן פלוני שאקור ברעוט
דהא בזה מלא דאי יואל
מהא אקור ה"י נמינת טעם
אקור דממה לה להדי:
הנודר מן התמרים מותר
בדבש. פירוש דאמר קונס
תמרים על מותר בדבש
היולא מהא דבש אקרי
תמרים נלא אקריין וקשה
למאי לא תנא הלא דקתני
בשאר בני תמרים אלו שאני
טועם אקור ביוצא מהא:
בבתרונות. ענינים קשים
ורעים לאכול מותר בחומץ
היולא מין: כל ששם
תולדותו עילוי. פירוש שאני
מפסיד שמו האשון כמו
דבש תמרים ששם תמרים
עליו נדר תמרים אקור
בדבש: והבבית בתרין.
בגמ' פריך היינו מנא
קמא: מותר בין תפוחים.
דקתני אין נענינים קאמר:
מותר בשמן שושמין.
דקתני שמן הוא שמן זית:
מותר בדבש תמרים.
דקתני דבש וכו' דבש
דבש: מותר בחומץ
התרונות. דקתני חומץ מין
טוב ששמן: מן הרביעין
מותר בפפולות. א"ע
שממין כרשין מן גלו שיש
לן שם לוי: מן הירק
כהם מותר בירק שדה.
דקתני ירק של גינה:
הבבית היינו ת"ק. דשני
בדבש תמרים איכא בנייהו
דמאי כו' כל שדרכו לאכול
כו' ומיירי ששם תולדתו
עליו דלא יכיר לית ליה
ועליו דלא יכיר לית ליה
וכל שאין דרכו לאכול כגון
תמרים שאין דרכן לאכול
וחומץ שלש דרכו לאכול:
נדר בו אינו אסור אלא
ביוצא ממנו. ת"ק לית ליה
דבש שממין ותמרים אית
לית דבש שממין וכלא
לגמרי כרשין סבילא לן
דחלי בדבש תמרים לא
כברי כותיה אלא בנינה
דקתני וה"ק ותמרים
מירין תמרים לאכול
בדבש אלא בתמרים לא
שרינן בחומץ וקשה דהוה

כולי האי לדיוקא משמע דעמיה חלל מאי דנפיק מנייהו. וכי תימא
תינה בשאני טועם כיון דלא כר"ך וקאמר אפוזי איסורא הוא אכל
שאני אוכל מאי איכא למימר דהא כיון דלא סגי ליה אש אמר קונס
פירות האלו דאי הכי משמע בין באכילה בין בהנאה ואיהו לא צני
למסרינהו אלא באכילה הלכך כי אמר
שאני אוכל ליכא שום הוכחה למיסק
אפילו ביוצא מהן איכא למימר דכיון
דהוה מלי למימר קונס פירות האלו
באכילה עלי וקאמר שאני אוכל אף
יוצא מהן משמע. ואמרו לפי זה דבשבוטה
דלא מלי למימר באכילה עלי דלשון
נדר הוא ועל כרחיה אית ליה למימר
שאני אוכל לא מיתסר ביוצא מהן.
ואחרים אומרים זה הוא דעת
הרמב"ם ז"ל דלא שנה נדר ולא שנה
שבוטה דלאו משום יתורא לישנא
הוא אלא שהלשון צנעמו מוכיח כן
דלשון שאני אוכל ושאינו טועם משמע
שאסור כל אכילה וטעימה הבאה מהם:
מתני' הנודר מן הפתאים וכו'
מספוגיות מותר בחומץ פסוגיות.
ספוגיות ענינים שאינם מתבשלים
ועומדים צימי החורף: כל ששם
פולדו קרויה עליו. כגון דבש תמרים
וחומץ ספוגיות: ותמרים מתירים.
בגמרא פריך היינו ת"ק. ואיכא למידק
תנא קמא מני לא ר' יוסי ולא רבנן
דהא אמרינן לעיל [נ:]: בפלוגתא דקוס
וחלצ דכל היכא דקרו ליה קומא
דחלצא אסור אפילו לרבנן ודבש
תמרים וחומץ ספוגיות ליתסר מהאי
טעמא [י"ל] דלא דמי דלילו גבי קוס
דחלצ הקוס לא נשתנה מצורה לצורה
דמעיקרא נמי כשהיה מעורב בחלצ
באותה צורה עלמה היה אכל הכא
הרי נשתנה הגוף. הרשב"א ז"ל. ועוד
דבכוס כי קרי ליה קומא דחלצא מפני
שעדיין תורת חלצ עליו קרו ליה ולא
להפריש בין זה לאחר שאין נקרא קוס
לא
אלא כי אמרו דבש תמרים וחומץ ספוגיות עליהן אלא להפריש בין דבש תמרים
לדבש אחר ובין חומץ ספוגיות לחומץ אחר: **גב'** תמרים היינו ס"ק איכא בנייהו הא דנתיב כלל אר"ש [נבא] כל שדרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול כגון סמרים ודבש סמרים נדר בו אסור ביוצא ממנו [נב] ביוצא ממנו אסור בו וכל שאין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו
לאכול נדר בו אסור ביוצא ממנו. כך גרסין בהלכות הרמב"ם ז"ל. וה"פ דבש פליגי ת"ק פליגי ארשב"א בתרונות דסביחא ליה לתנא
קמא דבין דרכו לאכול בין אין דרכו לאכול אסור בו ולא ביוצא ממנו ורשב"א סביחא ליה דבשדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול
אסור בשניהם ובשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול אסור ביוצא ממנו ולא בו ובהא מפיק ליה לת"ק לגמרי. ור' יהודה בן במילא
כבר לה כר"ש בדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליגי עליה בשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול דרבי יהודה
בן במירא לא שני ליה ומיתסר נמי בתרונות ורשב"א שני ליה ולא מיתסר אלא ביוצא ממנו. ורבנן בתראי דמתני' היינו ר' שמעון בן אלעזר
ושריותא דידהו קאי אחין דרכו לאכול דשרי הוא גופיה. ומשמע על דמשום הכי משמע ממלתייהו דאהוי גוואה [קאין] מדקתני סתמא ותמרים מיתרים
דמשמע דאתרונותיהו פליגי ובמאי [לשון] ת"ק ור' יהודה לאיסורא שרו אינהו ומש"ה פשיטא דלסתנות קאי דליכא טעמא להיתירא דמשום שאין
דרכו לאכול איכא למימר דלא נתכוון אלא ליוצא מהן דאתמרים דשוו נמי תרונותיהו לאיסורא ליכא למימר דשרו רבנן בתראי מן התמרים דלישרי
בתמרים גופייהו ליכא טעמא להיתירא: ולענין הלכה קיימא לן כנתא קמא דבין בתמרים בין בספוגיות אינו אסור אלא בהן אכל לא
בדבש וחומץ שלהן: **מתני'** הנודר מן היין מותר ביוץ פפוחים. דכיון שיש לו שם לוי לא מיקרי יין סתם: מותר בקפלוטות. דלא הוי
בכלל כרשין: מותר בירקות השדה. דקתני ירק לא משמע אלא ירק גינה: **גב'** מותר בשמן שושמין. דבא"י אינן מתקפפין כלל אלא בשמן שאין
של גריסין ואסור משום דקרו ליה מקפה דגריסין: ר' יוסי מסייר. דבאתמיה קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין: אסור בשום. משום דמקפה
כולל כל דבר קפוי ועצה ושום נמי קרוי מקפה על שם שממחין אותו צנעמו מים ונאכל צק: מותר לנוס היים. שהכוס אינו כוסא אחת
אחת צפני עלמה אכל פת כיון שהוא גוף אחד חיטה מיקרי. והכי איתא בירושלמי דגרסין תמרים [סופין] חטה ואת מר כן בתמיה אמר רבי יוסי
איתא דבר שם מתמי פיתא נקטה! ומימר בריך דברא הדא מיתא: **גב'** מותר בשמן שושמין. דבא"י אינן מתקפפין כלל אלא בשמן שאין
ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לוי מיהו אפ"ה הנודר מן היין אסור בחמרא מבשלא. וכן כתב הרמב"ם ז"ל ולא דמי לירקות
השדה דהני מינה אחרינא יניהו אכל חמרא וחמרא מבשלא חד מינה יניהו ומפני שנתבשל לא הפסיד שמו: **בשיעור אסור בירקות**
השדה. אש נדר בשיעור א"א לומר שנתכוון לירק גינה דהא אין זורעין ולא נטועין בשיעור אלא ודאי לירק השדה שעולה מלאו נתכוון:

מתני' מן הספוגיות. היינו ענינים קשים שמניתן בכרס כל ימי
הסמי ועושין מהן חומץ: כל ששם סוגדו קרויה עליו. כגון חומץ
זה שיכא ממנו קרוי נמי על שם אמו חומץ ספוגיות ולא חומץ סתם:
נדר ממנו אסור ביוצא וכו'. והכי נמי כי נדר בספוגיות אסור נמי
בחומץ היולא ממנו: ותמרים מותרין.
וקא פריך בגמרא היינו מנא קמא
דקתני מותר בחומץ ספוגיות: **גב'**
נדר בו. בתמרים: אסור ביוצא ממנו.
בדבש ספוגיות: כל שאין דרכו לאכול.
כגון ספוגיות דלך היולא ממנו
לאכול והן עלמין אין דרכן לאכול. תנא
קמא דמתניתין דאמר מותר בחומץ
ספוגיות לית ליה דרכי שמעון בן
אלעזר אלא קסבר נדר בו אין אסור
אלא בו אע"ג שאין דרכו לאכול
ותמרים תנא בתרא אית להו דרכי
שמעון בן אלעזר ודקתני ותמרים
מתירים בן גופו אכל ביוצא ממנו
לא דאין אסור אלא ביוצא ממנו
והיינו כר' שמעון בן אלעזר דאמר
לא נתכוון זה כו' ורבי יהודה בן
במירא היה אסור בו ביוצא הימנו:
מתני' מן השמן. משמע שמן זית
להכי מותר בשמן שושמין: כרשין. [נב]
קטניות: מותר בירקות השדה. דהיינו
שם לוי ירק השדה ולא ירק סתם:
גב' מותר בשמן שושמין. לפי שאין
מלוי צאי' שמן שושמין אלא שמן זית
ובאותו שמן נדר: מזה ומזה. משמן
זית ומשמן שושמין: ספק איסורא
לחומר. ומשמן שמסתפקין בו נדר
בין רב בין מעט: אסור בירקות
הגינה. גריסין המור"ה במסכת"א ז"ל.
ומותר בירקות השדה^ה שעליהן סומכין
בשיעור שהפקירו הגנות לעניים
ואין מסתפקין אלא בירקות השדה:
גמ'
בירקות הגינה אמר רבי

(א) [תוספתא פ"ג ע"א,
(ב) [מכות ע"ג ושי"ן,
(ג) י"א ובשביעית אסור
בירקות השדה שעליהן כו',
(ד) [פ"ט מה"ל מדרס הלכה
י"ד, (ט) (י) ו' מנאן עד
סוף המתני' שייך לע"ה,
(י) בירושלמי: נקיה,

הגהות הב"ח
(א) גמ' דלכו ליאכל. וכן
בכל הגמרא: (ב) רש"י
ד"ה כרשין קטנים
קפלוטות גדולים ה"ס"ד:

הגהות הגר"א
[א] גמ' נדר בו אסור. נ"ב
גיטת הירושלמי מזהו וכן
עיקר: [ב] שם מיוצא ממנו
אסור. נ"ב מותר כ"ע
(ועי' בהג"א י"ד ס"י
ר"ז ס"ק י"ח) וכפירוש
ר"מ פתו"ו וי"ד הרמב"ם
ופסק חכמים:

פירוש הרא"ש
מתני' התרונות. ענינים
קשים ונשארין בצנעין עד
ימות הסמי ואין ראוין
ליין ועושין מהם חומץ
ואית דגרסי ספוגיות כמו
סופי ענינים: כל ששם
תולדותו קרויה עילוי. אף
כי נשתנה ממנה על שם
עיקר שמו נדר בתמרים
וחומץ ספוגיות: והבבית
בתרין. בגמרא פריך
היינו ת"ק: גמ' בל שאין
דרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול. א"ע
ספוגיות מ"ק פליגי אר"ש
בין בדבש תמרים בין
בחומץ ספוגיות בדבש שרו
תרוניהו ואכרי ספוגיות
גופייהו ור"ש אסור בדבש
תמרים וחומץ ספוגיות
ומתיר הספוגיות ורבנן
בתראי קיימי אהא דקאמר
ת"ק מן הספוגיות מותר
בחומץ ספוגיות אסור
בספוגיות גופייהו א"ע
ותמרים מיתרים ספוגיות
גופייהו: מתני' בפני
שהוא שם לוי. אכילה
קאי: גמ' ירקות שדה.
אין קרוין ירק סתם
והרבה לומר ירקות הענין
כר"ך לתנן שם לירק ולומר
ירקות שדה וכן כולם: אבל
הרבה לומר ירקות הענין
לפי שאין ירקות גינה מניין
שאין גלים בלא עבודה
ואוכלין ירקות שדה לית
בגלן העולם ירקות סתם
הוא ירקות שדה: